Кам’янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

_____Олександр ФЕДЬКОВ
«26» серпня 2026 р.
Зі змінами:
18 вересня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ВІЙСЬКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА ТА МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА»

для підготовки фахівців **першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**
за освітньо-професійною програмою **«Середня освіта (Захист України)»**
спеціальності **А Середня освіта (за предметними спеціальностями)**
Предметна спеціальність **А4.16 Середня освіта (Захист України)**
галузь знань **А Освіта**
мова навчання **українська**

2026 -2027 навчальний рік

Розробник програми:
Володимир АДАМОВСЬКИЙ, кандидат історичних наук, доцент кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін

Ухвалено на засіданні кафедри археології, спеціальних історичних і правознавчих дисциплін
Протокол № 8 від 26 серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ФЕДЬКОВ

Зі змінами:
Протокол № 9 від 18 вересня 2026 року

Завідувач кафедри _____ Олександр ФЕДЬКОВ

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми _____ Володимир МИСІВ

ВСТУП

Зміст робочої програми навчальної дисципліни

1. Метою навчальної дисципліни є формування у студентів цілісну систему знань щодо теоретико-методологічних засад військового права України та систему договірних і звичайних норм міжнародного права, що діють в період збройних конфліктів, механізм дії міжнародного гуманітарного права та його впливу на міжнародні відносини.

1.2. Завданням вивчення дисципліни є ознайомлення студентів із найважливішими джерелами військового законодавства та нормами міжнародного гуманітарного права, засвоєння їх фундаментальних положень, формування вмінь і навичок самостійного пошуку необхідних нормативно-правових актів і правильного їх використання.

.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	**Характеристика навчального курсу**
	денна форма здобуття освіти
Рік навчання / рік викладання	1
Семестр вивчення	2
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	48
Лекційні заняття	24
Семінарські заняття	24
Самостійна та індивідуальна робота	72
Форма підсумкового контролю	екзамен

3.Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до обов'язкових освітніх компонентів професійної підготовки.

4.Передумови для вивчення дисципліни: освітній компонент «Основи національної безпеки України».

5. **Програмні компетентності навчання**

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання і практичні проблеми в галузі середньої освіти, що передбачає застосування теорій і методів, педагогіки, психології, військової справи, домедичної допомоги та характеризується комплексністю і невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Загальні компетентності:

ЗК 01	Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).
ЗК 02	Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).
ЗК 05	Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 05	Здатність самостійно проводити навчальні заняття та позаурочні заходи із захисту України з учнями закладів загальної середньої освіти, професійної освіти, загальноосвітніх установ.
СК 06	Здатність до професійної орієнтації молоді щодо служби у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, визначених чинним законодавством, до захисту життя і здоров'я, забезпечення власної безпеки і безпеки інших людей у надзвичайних ситуаціях мирного і воєнного часу.
СК 11	Здатність обирати, вдосконалювати та застосовувати відповідне доцільне методичне і дидактичне забезпечення освітнього процесу.
СК 13	Здатність проєктувати зміст уроків, позаурочних заходів захисту України, виконуючи вимоги державного стандарту освіти та враховуючи освітні потреби і попередні результати розвитку та навчання дітей.
СК 15	Здатність планувати, ефективно організовувати, контролювати, аналізувати, вдосконалювати власну навчально-методичну діяльність у процесі викладання захисту України; створювати власний педагогічний досвід, усвідомлювати систему професійних цінностей.
СК 16	Здатність застосовувати методи наукового пізнання, інновації та

	сучасні дієві підходи до розв’язання проблем у професійній діяльності в закладі загальної середньої освіти, виходячи із положень документальних джерел, що стосуються академічної доброчесності.

6. Очікувані результати навчання:

Програмні результати навчання:

ПРН 01	Уміє використовувати в професійній, громадській діяльності документальні джерела та усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності й демократичного устрою України.
ПРН 04	Знає психолого-педагогічні теорії навчання, концептуальні засади шкільної освіти в галузі захисту України, цілі і завдання навчання предмету в закладах загальної середньої освіти; наукові основи шкільного курсу захисту України.
ПРН 07	Здатний орієнтуватись в інформаційному просторі захисту України, здійснювати пошук, критичний аналіз та адекватне оперування одержаною інформацією під час професійної діяльності, володіючи базовими знаннями історії українського війська, його символіки та традицій. Також вміє добирати електронні освітні ресурси, оцінювати їх ефективність для досягнення освітніх цілей відповідно до умов навчання, вікових особливостей, рівня підготовленості й потреб дітей.
ПРН 13	Уміє продемонструвати та застосовувати знання Стратегії національної безпеки та оборони України для розв'язування компетентнісних і типових завдань.
ПРН 19	Володіє практичними навичками застосування різноманітних методів підготовки учнів до захисту України, включаючи військово-патріотичне виховання з використанням історичного досвіду українського війська, професійної орієнтації молоді до служби, навчання безпеки життєдіяльності та надання домедичної допомоги в умовах бойових дій.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинені
знати:

- основні категорії військового законодавства;
- особливості юридичних норм та військово-правових відносин;
- правові основи військової служби і статус військовослужбовців в Україні;

– поняття міжнародного гуманітарного права та його місце в системі міжнародного права;
– історію становлення Міжнародного гуманітарного права;
– права та обов’язки сторін та учасників збройних конфліктів;
– заборонені засоби та методи ведення війни і критерії їх віднесення до таких.

вміти:

– оперувати поняттями військового та міжнародного гуманітарного права;
– визначати перспективи розвитку правового регулювання відносин, пов'язаних зі збройними конфліктами;
– проводити кваліфікацію міжнародних та неміжнародних збройних конфліктів;
– виявляти, аналізувати та пропонувати шляхи вирішення різноаспектних проблем що виникають із захистом прав людини під час збройних конфліктів.

7. Методи навчання. Словесні, наочні методи; дедуктивний, індуктивний, аналітичний, метод порівняння, узагальнення, конкретизація; пояснювально-ілюстративний метод, демонстрація, метод проблемного викладу матеріалу (ігрові методи, дискусійна панель тощо).

8. **Засобами діагностики** результатів навчання є опитування, виконання семінарських, тести, самостійна робота, модульна контрольна робота, зокрема із використанням модульного об’єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.

9. Програма навчальної дисципліни

Денна форма здобуття освіти

Назви змістових модулів і тем	**Разом**	Лекції	Практичні	Самостійна
		Години		
Модуль1 Основи військового законодавства				
Тема 1. Предмет та система військового права. Джерела військового права**.**	10	2	2	6
Тема 2. Реалізація військового права України.	10	2	2	6
Тема 3. Правові основи захисту суверенітету, конституційного ладу і територіальної цілісності України.	10	2	2	6
Тема 4. Правовий статус військовослужбовців та членів їх сімей. Юридична відповідальність	10	2	2	6

військовослужбовців.				
Тема 5. Правові засади військової правоохоронної діяльності та правове забезпечення інформаційної безпеки у військовій сфері.	10	2	2	6
Тема 6. Право збройних конфліктів.	10	2	2	6
Тема 7. Відповідальність за порушення права збройних конфліктів.	10	2	2	6
Модуль 2 Міжнародне гуманітарне право				
Тема 8. Поняття й історія становлення міжнародного гуманітарного права. Джерела й принципи міжнародного гуманітарного права.	10	2	2	6
Тема 9. Поняття і види збройних конфліктів та етапи війни.	10	2	2	6
Тема 10. Правове становище осіб у збройних конфліктах. Режим військового полону та воєнної окупації.	10	2	2	6
Тема 11. Відповідальність за злочини і правопорушення у сфері міжнародного гуманітарного права	10	2	2	6
Тема 12. Міжнародно-правові засоби захисту прав людини у сфері міжнародного гуманітарного права	10	2	2	6
Разом:	**120**	**24**	**24**	**72**

10. **Форми поточного та підсумкового контролю.**

Поточний контроль проводиться з метою перевірки рівня підготовки здобувачів вищої освіти за визначеною темою; забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти, управління навчальною мотивацією здобувачів. Поточний контроль проводиться у формі усного опитування, письмового експрес-контролю, виступів здобувачів при обговоренні теоретичних питань, виконанні практичних завдань, а також у формі тестування та ін. Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового контролю: екзамен

11. **Критерії оцінювання результатів навчання.**

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів.

Участь в роботі упродовж семестру – ***60 балів***.

В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 23 бали, модульна контрольна робота – 25 балів, самостійна робота – 12 балів.

Поточний контроль

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на одному семінарському занятті за умови виконання усіх різновидів роботи, передбачених планом заняття – 12 балів. Рейтинговий бал за результатами семінарських занять – **23 бали.**

Умови допуску до підсумкового контролю: обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність упродовж семестру на семінарських заняттях, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять, написання МКР та виконання завдань самостійної роботи.

Поточний і модульний контроль (100 балів)				**Сума**
Змістовий модуль 1				**100**
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Екзамен	
23 бали	25 балів	12 балів	40 балів	

Оцінювання семінарського заняття

Оцінювання на семінарських заняттях відбувається за 12-бальною системою відповідно до критеріїв визначених «Положенням про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка». Максимальний бал оцінки поточної успішності здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях рівний 12.

Рівні навчальних досягнень	**Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)**	**Критерії оцінювання**
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так» чи „ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спроби розповісти суть заданого матеріалу, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так» чи „ні». Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою

		викладача робить прості узагальнення. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний певною мірою відтворити його; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти знає половину навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості узагальнення але окремі висновки не логічні, не послідовні. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання, користуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв’язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовує термінологію; здатен скласти таблиці, схеми. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувачем вищої освіти досить повні, він достатньо вільно застосовує вивчений матеріал; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможній самостійно вивчити матеріал; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Відвідування занять. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і семінарські заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. «Положення про організацію освітнього процесу в КПНУ імені Івана Огієнка» URL: https://drive.google.com/file/d/1ZbMN35h-7ZSJBBOVvL2bTCaLtRbcQA86/view

Оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота полягає у виконанні здобувачами вищої освіти есе із запропонованого переліку тем.

Вимоги до есе:

– Обсяг – 2-3 сторінки.

У **вступі** необхідно:

окреслити ціннісну проблему (а не просто тему);
пояснити, чому вона є важливою для європейської цивілізації;
сформулювати чітку тезу, пов'язану з європейськими цінностями.

Основна частина

- розкриває цінність або аспект (свобода, право, гідність, солідарність, верховенство права, відповідальність);
- показує історичні витоки цієї цінності;
- аналізує конкретні приклади (події, ідеї, інститути);
- містить інтерпретацію, а не простий опис.

Висновки:

узагальнити ціннісні аргументи;
показати значення теми для сучасної Європи;
зробити підсумкове осмислення, а не повтор тексту.

Максимальний бал за виконання самостійної роботи – 12 балів. Мінімальний бал, необхідний для зарахування есе – 7 балів.

Оцінювання модульної контрольної роботи (25 балів)

Після вивчення усього матеріалу здобувачі вищої освіти пишуть модульну контрольну роботу (МКР).

Модульна контрольна робота (МКР) є обов'язковою складовою підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з овітнього компоненту "Історія середніх віків". Вона розрахована на 1 год. і складається з чотирьох варіантів. Кожен з варіантів складається з трьох рівнів: перший рівень включає чотири питання тестового характеру. Другий рівень включає в себе чотири поняття, зміст яких необхідно розкрити. Третій рівень містить два питання творчого характеру.

За виконання завдань першого рівня здобувач вищої освіти може отримати максимум 5 балів, за завдання другого рівня – 8 балів, за третій – творчий рівень – 12 балів. Максимальний бал за МКР – **25 балів**, мінімальний – 13 балів.

З освітнього компоненту здобувачі вищої освіти пишуть одну модульну контрольну роботу.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання

Шкала ECTS	Бали	Критерії оцінювання
«відмінно»	**22–25 балів**	Здобувач вищої освіти у відповідях на питання демонструє глибокі знання, повною мірою володіє матеріалом, що дозволяє виявляти розуміння змісту предмету, його основних положень, категоріального апарату тощо, може обґрунтовувати свої судження, аргументуючи правильну відповідь, логічно та послідовно формулює текст відповіді на поставлене завдання.
«добре»	**17–21 балів**	Результати відповідей здобувача вищої освіти відповідають тим самим вимогам, що й для оцінки «відмінно», але при цьому здобувач допускає певні неточності та незначні помилки. Здобувач володіє матеріалом, правильно відповідаючи на поставлені завдання, логічно формулює відповіді, намагаючись аргументувати їх.
«задовільно»	**13–16 балів**	Відповіді здобувача вищої освіти на питання дозволяють виявити знання і розуміння основних положень предмета, певне володіння категоріальним апаратом, проте характеризуються фрагментарністю, відсутністю повноти та аргументованості. Здобувач допускає помилки при відповідях на питання, не вміє достатньо обґрунтувати свої судження.
«незадовільно»	**0–12 балів (не зараховано)**	Відповіді здобувача вищої освіти на питання не виявили знань та розуміння основних положень предмета, що спричинило значну кількість помилок або, взагалі, повну/часткову відсутність відповідей. Здобувач не вміє логічно побудувати відповідь, обґрунтовувати свої судження, плутається у розумінні категоріального апарату тощо.

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. URL: https://integrity.kpnu.edu.ua/

Використання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі інструментів ШІ чітко визначено “Положенням про використання штучного інтелекту в Кам’янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка”,

введено в дію наказом в.о. ректора від 02 вересня 2026 р., № 144-ОД. URL: https://drive.google.com/file/d/1eDvHgbvZUYojWNwNwkIED66qGDPPpHrB/view

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та/або інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);
- підготовка конкурсної наукової роботи;
- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;
- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;
- громадська або волонтерська діяльність.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з освітнього компоненту здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення			

	навчального матеріалу кредитного модуля)			

12. **Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту:**

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, який складає 60% від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не перескладав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідовує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL_zz/view).

13. **Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.**

Для проведення лекційних і семінарських занять, а також контролю за самостійною роботою здобувачів вищої освіти використовуються мультимедійний проєктор, екран для проектора, ноутбук або персональний

комп’ютер, мережа Інтернет, модульне об’єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14.Рекомендована література

Основні джерела:

1. Беспалько А. О., Джус О. А., Ковальський В. С. та ін. Захист прав військовослужбовців та членів їх сімей : навч.-практ. посіб. / за заг. ред. С. В. Пєткова. Київ : Юрінком Інтер, 2024. 423 с.
2. Біленець Д. А., Возняковська К. А. Міжнародне право : навч.-метод. посіб. для здобувачів передвищої освіти ступеня «фаховий молодший бакалавр». Чернівці, 2024. 124 с.
3. Вивчаючи міжнародне гуманітарне право : навч.-метод. посіб. / М. Єлігулашвілі, О. Козорог, Т. Короткий, І. Костюк, Т. Ремех, Н. Хендель ; за заг. ред. Т. Короткого. 3-тє вид., перероб. та допов. Київ ; Одеса : Фенікс, 2024. 252 с.
4. Грушко М. В., Музика В. В., Федорова Т. С., Владишевська В. В. Міжнародне гуманітарне право : навч. посіб. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 136 с.
5. Колодій А. М., Кривенко О. В., Пашинський В. Й. Військове право України : підручник. Київ : Національний університет оборони України імені Івана Черняховського, 2019. 392 с.
6. Короткий Т., Галай А., Єлігулашвілі М. та ін. Міжнародне гуманітарне право : посібник для працівників Державної кримінально-виконавчої служби України. Одеса : ПП «Фенікс», 2023. 192 с.
7. Коропатнік І. М., Шопіна І. М. Військове право : підручник. Київ : Алерта, 2019. 648 с.
8. Курилюк Ю. Б., Халимон С. І., Степанова Ю. П. та ін. Міжнародне гуманітарне право на захисті військовополоненого: запитання побратимів – відповіді правників : навч. посіб. / за заг. ред. В. С. Нікіфоренка. Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2024. 86 с.
9. Кузніченко С. О. Воєнний стан: закордонний досвід та українська модель (досвід комплексного дослідження) : монографія / за заг. ред. О. В. Гуляка. Одеса : Гельветика, 2019. 244 с.
10. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Військове право України: цифрова держава та інформаційне суспільство знань : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2023.
11. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Воєнно-стратегічна безпека України : навч. посіб. Київ : Університет «Україна», 2023. 220 с.
12. Мельцер Н. Міжнародне гуманітарне право : загальний курс. Женева : Міжнародний комітет Червоного Хреста, 2021. 398 с.
13. Міжнародне гуманітарне право / Р. В. Алієв, М. І. Ануфрієв, В. А. Бортняк та ін. Київ : ВД «Професіонал», 2023. 598 с.
14. Шопіна І. М. Основи військового права : підручник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2025. 475 с.

15. Військове право України : підручник / за заг. ред. О. В. Гуляка. Одеса : Гельветика, 2020. 372 с.

Додаткові джерела

1. Волуйко О. М., Полуніна Л. В. Термінологічний словник міжнародного гуманітарного права. Київ : КІ НГУ, 2024. 148 с.
2. Григоренко Є. І. Соціальні аспекти юридичної відповідальності військовослужбовців: загальнотеоретичний аналіз. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2017. Вип. 23. С. 30–33. URL: https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/9674/9196 (дата звернення: 25.09.2026).
3. Добровільний звіт у сфері міжнародного гуманітарного права / уклад. І. Заворотько ; Міністерство оборони України. Київ, 2024. 120 с.
4. Збірник основних джерел щодо використання та захисту в Україні емблеми Червоного Хреста / уклад. М. Доценко, Є. Лук'янченко, Р. Болкун, В. Полюля ; за ред. Т. Короткого. Київ : Товариство Червоного Хреста України : Фенікс, 2024. 164 с.
5. Звичаєве міжнародне гуманітарне право. Норми. 10 с. URL: https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/other/ukr-irrc_857_henckaerts.pdf (дата звернення: 25.09.2026).
6. Мельник С., Григоренко Є. Закон України «Про основи національного спротиву» у системі оборонного законодавства України. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Право». 2022. Вип. 34. URL: https://periodicals.karazin.ua/law/article/view/21240 (дата звернення: 25.09.2026).
Червякова О. В. Механізми та процеси правосуддя перехідного періоду: міжнародний досвід відновлення суверенітету та національної безпеки України. Право і безпека. 2023. Т. 90, № 3. С. 135–142. URL: https://pb.univd.edu.ua/index.php/PB/article/view/768 (дата звернення: 25.09.2026).

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96- ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96- %D0%B2%D1%80#Text.
2. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. № 2232-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232- 12#Text.
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо регулювання правового режиму на тимчасово окупованій території України : Закон України від 21.04.2022 р. № 2217-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2217- 20#Text.
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо проходження військової служби у Збройних Силах України іноземцями та особами без громадянства : Закон України від 06.10.2015 р. № 716-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/716-19#Text

5. Про Дисциплінарний статут Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 551-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text.
6. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text.
7. Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію : Закон України від 21.10.1993 р. № 3543-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3543- 12#Text.
8. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text.
9. Про оборону України : Закон України від 06.12.1991 р. № 1932- XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text.
10. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 р. № 1702-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text.
11. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389- 19#Text.
12. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 р. № 2011-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text.
13. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту : Закон України від 22.10.1993 р. № 3551-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text.
14. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 548-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text.
15. Про Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 550-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-14#Text
16. Інструкція про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України : затв. наказом Міністерства оборони України від 23.03.2017 р. № 164. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17#Text
17. Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України : затв. Указом Президента України від 10.12.2008 р. № 1153/2008. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008#Text
18. Положення про проходження громадянами України служби у військовому резерві Збройних Сил України : затв. Указом Президента України від 29.10.2012 р. № 618/2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/618/2012#Text
19. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 р. № 392/2020. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text
20. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України» : Указ Президента

України від 17.09.2021 р. № 473/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/473/2021#Text.
21. III Гаазька конвенція про відкриття воєнних дій від 18.10.1907 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU07056.
22. Декларація про невикористання куль, що легко розгортаються чи спліскуються від 29.06.1899 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/mu89901d?ed=1899_06_29.
23. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I) від 08.06.1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
24. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв збройних конфліктів неміжнародного характеру (Протокол II) від 08.06.1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_200#Text.
25. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується прийняття додаткової відмітної емблеми (Протокол III) від 08.12.2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g74#Text.
26. Європейська конвенція про незастосування строків давності до злочинів проти людяності та воєнних злочинів від 25.01.1974 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_125#Text.
27. Женевська конвенція про поводження з військовополоненими від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_153#Text.
28. IV Конвенція про закони і звичаї війни на суходолі та додаток до неї від 18.10.1907 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_222#Text.
29. Конвенція про заборону або обмеження застосування конкретних видів звичайної зброї, які можуть вважатися такими, що завдають надмірних ушкоджень або мають невибіркову дію від 10.10.1980 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_266#Text.
30. Конвенція про заборону військового або будь-якого ворожого використання засобів впливу на природне середовище від 18.05.1977 р. № 2692. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU77K02U.
31. Конвенція про заборону застосування, накопичення запасів, виробництва і передачі протипіхотних мін та про їхнє знищення від 18.09.1997 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_379#Text
32. Конвенція про заборону розробки, виробництва, накопичення, застосування хімічної зброї та про її знищення від 13.01.1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_182#Text.
33. Конвенція про захист культурних цінностей у випадку збройного конфлікту від 14.05.1954 р. URL: https://ips.ligazakon.net/document/MU54K01U.

34. Конвенція про захист цивільного населення під час війни від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text.
35. Конвенція про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_151#Text.
36. Конвенція про поліпшення долі поранених, хворих та осіб, які зазнали корабельної аварії, зі складу збройних сил на морі від 03.07.1954 р. із додатковими протоколами до неї від 12.08.1949 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_152#Text.
37. Міжнародна конвенція про боротьбу з вербуванням, використанням, фінансуванням і навчанням найманців від 04.12.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_103#Text

15. Інтернет-ресурси:

1. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main
2. Президент України. Офіційне інтернет-представництво. URL: https://www.president.gov.ua/
3. Кабінет Міністрів України. Урядовий портал. URL: https://www.kmu.gov.ua/
4. Міністерство оборони України. URL: https://www.mil.gov.ua/
5. Міністерство оборони України. Міжнародне гуманітарне право. URL: https://www.mil.gov.ua/diyalnist/mizhnarodne-gumanitarne-pravo.html
6. Міжнародний комітет Червоного Хреста. International Humanitarian Law Databases. URL: https://ihl-databases.icrc.org/en
7. Міжнародний комітет Червоного Хреста. URL: https://www.icrc.org/
8. Організація Об'єднаних Націй. URL: https://www.un.org/
9. Управління Верховного комісара ООН з прав людини. URL: https://www.ohchr.org/
10. Міжнародний суд ООН. URL: https://www.icj-cij.org/
11. Європейський суд з прав людини. URL: https://www.echr.coe.int/
12. HUDOC – база даних практики Європейського суду з прав людини. URL: https://hudoc.echr.coe.int/
13. Міжнародний кримінальний суд. URL: https://www.icc-cpi.int/
14. NATO. North Atlantic Treaty Organization. URL: https://www.nato.int/
15. Національний університет оборони України. URL: https://nuou.org.ua/